

Lunds universitet
Sociologiska institutionen

”Själva sporten grundas ju i princip på detta”

En kvalitativ studie om manliga atleters upplevelser av dopingbruk inom den svenska fitnessbranschen

Författare: Josefine Ryberg
Kandidatuppsats: SOCK04, 15 hp
Vårterminen 2020
Handledare: Agneta Mallén

Abstract

Författare: Josefine Ryberg

Titel: *"Själva sporten grundas ju i princip på detta"* - En kvalitativ studie om manliga atleters upplevelser av doping bruk inom den svenska fitnessbranschen

Kandidatuppsats: SOCK04, 15 hp

Handledare: Agneta Mallén

Sociologiska institutionen, vårterminen 2020

Fitnesskulturen växte fram i USA och blomstrade under 1970-talet men har sedan dess spridit sig över hela världen. Idag hålls tävlingar och evenemang inom fitness i Sverige och fitnessbranschen växer sig större. Användningen av dopingpreparat förekommer i alla sporter och även inom fitnessbranschen. Den tidigare forskningen visar på studier som tar upp dopingpreparat som problem men i kontexten fitness är den nästan obefintlig. De få studier som finns utgår främst från USA där fitnesskulturen har sitt ursprung. Denna uppsats har som syfte att undersöka hur manliga atleter som inte använt dopingpreparat upplever dopingbruk inom den svenska fitnessbranschen och sedan studera varför atleterna upplever dopingbruket på det viset som de gör. Uppsatsen bygger på fem kvalitativa semistrukturerade intervjuer med unga manliga atleter som är aktiva inom fitnessbranschen och är i åldrarna 20-26 år. Utifrån intervjuerna har tre övergripande teman framträtt i form av: fitnessbranschens struktur kring doping ur informanternas perspektiv, påtryckningar mot dopingbruk och extrema kroppar. Informanterna som medverkat i uppsatsen berättar om hur användning av dopingpreparat upplevs som något självklart och inte skamfyllt. Detta resonemang bygger på att dopingpreparat krävs för att kunna nå toppen inom branschen och tävla mot de stora namnen vilket både normaliserar dopingbruket men även rättfärdigar det. Informanterna upplever även att användningen av dopingpreparat är accepterat inom branschen men inte utanför vilket skapar den subkultur som fitnessbranschen är centrerad kring. Coacherna innehar en central roll vilket medför en viss makt över atleternas val när det kommer till användningen av dopingpreparat. Denna centrala roll som coacherna innehar baseras på erfarenhet och kunskap. Fitnessbranschen upplevs av informanterna begära ett visst utseende på kroppen som ställer krav på atleternas förmåga att leva upp till den ultimata kroppen som kan vara svårt utan dopingpreparat. Den reaktion som andra har på informanternas kroppar påverkar även informanternas välmående antingen till det negativa eller det positiva beroende på vilken respons som ges.

Nyckelord: *Fitness, doping, kroppsfixering, kroppssociologi*

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund.....	2
1.2 Syfte och frågeställningar.....	2
1.3 Avgränsningar.....	3
2. Tidigare forskning	3
2.1 Studiens relevans utifrån tidigare forskning.....	3
2.2 Attityder till doping.....	3
2.3 Motiv för doping.....	4
2.4 Elitidrottarens uppfattningar om anti-doping regler.....	4
2.5 Fitness och doping.....	5
3. Metod	5
3.1 Kvalitativ metod.....	5
3.2 Urval och informanter.....	6
3.3 Semistrukturerade intervjuer.....	7
3.4 Etiska överväganden.....	8
3.5 Intervjusituationen.....	8
3.6 Intervjuguiden.....	8
3.7 Analysmetod.....	9
4. Teoretiska ramverk	10
4.1 Subkultur och normbildningsprocesser.....	10
4.2 Kontroll och inläring.....	11
4.3 Rättfärdigande och rationalisering.....	12
4.4 Kroppssociologi.....	12
5. Analys	13
5.1 fitnessbranschens struktur kring doping ur informanternas perspektiv.....	14
5.1.1 Skam eller en självklarhet?.....	14
5.1.2 Rädsla för polis och gripande.....	18
5.2 Påtryckningar mot dopingbruk.....	19
5.2.1 Coachens roll.....	20
5.2.2 Statuspersoner.....	22
5.2.3 Individer med bristande kunskap.....	23

5.3 Extrema kroppar.....	23
6. Avslutning.....	26
7. Referenser.....	28
8. Bilagor.....	30
8.1 Dopinglagen.....	30
8.2 Intervjuguiden.....	30
8.3 Informationsbrev.....	33
8.4 Samtyckesbrev.....	34

1. Inledning

För första gången någonsin i mitt liv vilade allas ögon på mig, enbart mig. Det var en skrämmande men samtidigt en spännande känsla. Jag befann mig på en scen på min första fitnessstävling med blod, svett och tårar i mitt bagage. Ögonblicket som enbart handlade om mig varade i endast två minuter innan personen efter mig tog över rampljuset. Jag började sedan bege mig ner för scenen och såg ett vimmel av atleter, coacher och personal som alla var lika fokuserade. Det var där och då jag förstod hur imponerande denna sporten är. Alla dessa atleter som befann sig bakom scenen hade förberett varje rörelse, sömnrutin och varje matbit ner till det sista grammet för att kunna få ta del av rampljuset i endast två minuter.

Atleter inom fitnessvärlden oavsett disciplin är inspirerande. Det förekommer dock dopingpreparat inom fitnessbranschen precis som det gör i alla sorts sporter trots att det är förbjudet. Användning av dopingpreparat medför dock bieffekter. Anabola androgena steroider (AAS) är könshormon som tillverkas på kemisk väg och stimulerar muskler och olika vävnader i kroppen (Leifman, 2016). AAS bygger upp muskelvävnad och andra vävnader i kroppen samtidigt som den sänker den egna kroppsliga produktionen av testosteron i kroppen. Substansen ger allvarliga biverkningar som kan vara farligt för den som brukar AAS som till exempel skador på lever och hjärta. AAS medför även en risk för psykiska biverkningar som bland annat påverkar humöret genom att substansen kan göra en person väldigt lättirriterad. (ibid)

Svenska Bodybuilding & Fitnessförbundet (ifbbsweeden) har en antidoping policy som är utrustad med en antidopingförsäkran som alla atleter måste följa. Antidopingförsäkran gör att dopinganvändning inom verksamheten är förbjuden. (Svenska Bodybuilding och Fitnessförbundet, okänd)

Uppsatsen kommer att närma sig fenomenet doping i kontexten ”fitness” genom att fokusera på unga manliga atleters upplevelser av doping. Atleterna som inkluderas i studien har inte testat att använda dopingpreparat. Det finns gott om tidigare forskning angående doping från diverse synvinklar och perspektiv. Studiet av doping i förhållande till kontexten ”fitness” är dock nästan obefintlig. ”Fitness” i Sverige har inte etablerat sig i samma utsträckning som andra sporter, till exempel fotboll eller skidsport och får därför inte samma uppmärksamhet i media. ¹

¹Fitnessbransch - I denna uppsats innefattar fitnessbransch alla atleter som har tävlingslicens, är medlem i ett team (detta är ett krav för att få tävla), coacher som aktivt coachar atleter och domare.

1.2 Bakgrund

Doping inom fitnessbranschen

Bodybuilding blomstrade under 1970-talet, främst i USA med filmen ”pumping iron” med bland annat Arnold Schwarzenegger i huvudrollen som följde hans förberedelse för Mr Olympia (största tävlingen i världen för bodybuilding). Inte långt därefter blev gymmandet och muskelbygget en norm både i USA men även världen över, framförallt för män. Schwarzenegger blev en ikon av den ”Amerikanska drömmen”, allt är möjligt med hårt arbete. Han bidrog samtidigt till att skapa en mer extrem subkultur av bodybuilding i form av kroppslig utveckling, storlek och framträdande av ådror. Denna extrema form ledde bodybuilding in i en nya era i form av steroider och användningen av detta sågs som oproblematiskt både inom bodybuilding, på gymmen och inom fitness kulturen. (Andreasson & Johansson, 2020:26-28). Under 1980-talet exploderade användandet av steroider i USA och de bästa männen inom bodybuilding hade använt sig av steroider vilket än en gång normaliserade användandet (ibid:32). Under sena 1990-talet och fram tills nu inleddes ännu en fas i form av hur fler och fler människor dras till fitness medan subkulturen av bodybuilding separeras mer och mer från de mer generella fitness-gymmen. (ibid:34).²

1.3 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att studera upplevelser av dopinganvändning i fitnessbranschen genom kvalitativa intervjuer med unga manliga atleter som är aktiva inom fitnessbranschen men som inte har testat att använda dopingpreparat.

Syftet specificeras i två frågeställningar:

- Hur upplever unga manliga atleter som inte använt dopingpreparat dopingbruket inom fitnessbranschen?
- Varför har dessa unga manliga atleter denna syn på dopingbruket inom fitnessbranschen?

²Riksidrottsförbundet för statistik över dopingbruk och antalet bestraffningar, dopingprov och dopingfällda och visar även skillnader grundade på olika faktorer såsom årtal, kön, idrottsnivå och utövarkategori. (Riksidrottsförbundet, 2019a). År 2018 togs det 1884 dopingprov (urin) utanför tävling, 1463 samband med tävling och 222 i internationella sammanhang. Samma år var det 26 stycken som blev bestraffade i Sverige. År 2014-2018 stod anabola substanser för 41,3% av alla dopingförseelser av sammanlagt 13 kategorier. Antalet bestraffade per kön visar tydlig majoritet på mannens sida med 25 stycken män och 1 stycken kvinna år 2018. Denna majoritet kan man spåra ända bak till år 1997. En väldigt intressant aspekt dock är hur idrottsnivån ser ut hos de bestraffade där motionärer har den högsta procenthalten av bestraffade från år 2002-2018 och där elitnivån kommer på andra och tävlingsnivå på tredje. Tyngdlyftning visade sig vara den mest dopingfällda grenen år 1981-2018 i Riksidrottsförbundets statistik med 383 stycken fällda. (Riksidrottsförbundet, Antidopingstatistik, 2019b).

1.4 Avgränsningar

Informanterna är unga manliga atleter i åldrarna 20-26 år som är aktiva inom fitnessbranschen, det vill säga att de aktivt tävlar inom en disciplin men har inte testat att använda dopingpreparat.

2. Tidigare forskning

2.1 Studiens relevans utifrån tidigare forskning

Den tidigare forskningen visar fyra tydliga teman, attityder till och motiv för doping, uppfattningen av anti-doping regler av elitidrottare och dopingkulturen inom fitnessvärlden främst i USA.

Kontexten fitness i Sverige är nästintill obefintlig i den tidigare forskningen eftersom den främst utgår från USA. Syftet med denna uppsats är att granska kulturen av doping inom fitness ur svenska atleters perspektiv från en sociologisk synvinkel och förankra empirin i teoretiska ramverk för att kunna få en utökad förståelse för hur doping resoneras kring i Sveriges fitnessbransch. Den tidigare forskningen täcker till viss del studiens syfte men är främst fokuserad kring USA. Den tidigare forskningen saknar en djupare inblick i Sveriges fitnessbransch ur ett sociologiskt perspektiv, något som denna uppsats hoppas kunna tillföra till forskningsfältet.

2.2 Attityder till doping

Även om denna uppsats syftar till att undersöka upplevelsen av dopingbruk inom fitnessbranschen är det intressant att kort nämna generella attityder till doping hos unga människor och gymbesökare. Krister Hertting och Johan Öhman från Institutionen för konst, lärande och kommunikation i Luleå (2012) har i en rapport undersökt tillgängligheten, användandet och attityder till doping hos svenska gymnasielever och gymbesökare med hjälp av kvantitativ metod i form av en enkätundersökning. Attityderna till doping varierade men en faktor som ökade positiva åsikter om doping användning var hur hög idrottsutövning informanterna hade. De som var idrottsutövare på elitnivå var betydligt mer positiva till att doping användning borde vara lagligt i jämförelse med de som ansåg sig vara motionärer. Om individer kan bli världsbäst i styrke- och snabbhetsidrotter utan doping användning var samma faktor avgörande. De informanter som var mest tränings-intensiva ansåg i minst utsträckning att detta var möjligt utan doping användning. De som var mest tränings-intensiva visade även i större utsträckning att de skulle dopa sig om ingen skulle upptäcka det. En sammanfattande analys av enkätundersökningen visar hur elitidrottare och de informanter som tränar på gym fyra gånger eller mer i veckan har en mer positiv syn på doping användning. (Hertting & Öhman, 2012:29-42).

2.3 Motiv för doping

Även om informanterna i denna uppsats inte själva har använt dopingpreparat är det intressant att kort diskutera varför svenska idrottare generellt dopar sig. Sociologen David Hoff (2018) utförde en kvalitativ intervjustudie med syftet att undersöka varför svenska idrottare dopar sig. Informanterna i studien berättade om varför de valt att dopa sig vilket visade sig vara normativa. Vissheten om att alla andra använder AAS gjorde att de själva var tvungna att använda det för att vara konkurrenskraftiga och kunna tävla på lika villkor. (Hoff, 2018:32).

Motivet för att dopa sig låg bland annat på antagandet att ”alla andra dopar sig” där en informant beskrev det som ett handikapp att inte använda dopingpreparat (ibid:32). Ytterligare ett motiv beskrevs i form av att komma ifatt med träningen, en genväg för att nå resultat snabbare. Ett motiv handlade inte om idrottsprestation utan om utseendefixering. En informant beskrev hur han hade en negativ kroppsuppfattning och ville bli större och mer muskulös. (ibid:33). Vissa sociala bakgrundsfaktorer lyftes fram av några informanter i relation till deras dopingmissbruk såsom missbruk, missbrukande föräldrar, dödsfall av nära anhörig vid en känslig period i livet och mobbning under skoltiden. (ibid:34-35).

2.4 Elitidrottarens uppfattningar om anti-doping regler

Även om denna uppsats syftar till att undersöka unga manliga atleters upplevelser av dopingbruk inom fitnessbranschen är det dock intressant att lyfta hur elitidrottare uppfattar antidoping regler som existerar i all idrott. En studie av Anna Qvarfordt & Nader Ahmadi m.fl (2019) vid forskningsgruppen för pedagogisk idrottsforskning undersökte elitatleters uppfattning om antidoping regler. Majoriteten av de intervjuade informanterna beskrev bristen på kunskap om antidoping processer, ”den förbjudna listan” (lista på dopingklassade preparat) och andra bestämmelser vilket kan ha en stor inverkan på en idrottarens förmåga att följa kraven. Avsaknaden av kunskap orsakade i sin tur att informanterna kände en brist på kontroll. (Qvarfordt & Ahmadi m.fl, 2019).

Informanterna lyfte bristen på information och kontroll som begränsar idrottarens möjligheter och påverkar även idrottarens uppfattning om hur antidoping information tillhandahålls. Bristen på information minskar idrottsutövarens möjlighet att delta i beslut om antidoping. Bristen på information leder även till att idrottsutövarens rättigheter begränsas, däribland rätten till självständighet som beror på ett minskat spelrum som kan påverka idrottsutövarens möjlighet att vara medgörlig. Ett exempel kan vara att läkare tillhandahåller obligatoriska ”tillskott” och

idrottsutövaren befinner sig därefter i en underlägsen position med brist på kontroll. (Qvarfordt & Ahmadi m.fl, 2019).

2.5 Fitness och doping

Det finns få studier gjorda som undersöker dopinganvändning inom fitness, både inom branschen men även inom kulturen. Jag har valt att nämna en som är gjord av Jesper Andreasson och Thomas Johansson där dessa två tar upp doping i förhållande till fitness vilket främst utspelar sig i USA. Andreasson och Johansson (2020) menar att dopingbruk ökar i hopp om berömmelse och ekonomisk vinning, både hos bodybuilders (både tävlande och icke) men även hos ”vanliga” gymbesökare. (ibid:4). Denna ökande användning kan bland annat spåras till populärmedia och deras framställning av kroppar (Andreasson & Johansson, 2020:5). Under 2000-talet sågs dopingpreparat som en del av bodybuilding medan världen utanför bodybuilding inte höll med om detta koncept.

Bodybuilders icke normativa kroppar kan ses som ”sjuka” utanför världen av bodybuilding men ses som normativt inom bodybuildingvärlden där även droganvändandet är en central del av bodybuildingkulturen. (ibid:56).

Dopinganvändning inom bodybuildingkulturen kan ses som en form av social inlärning genom att individer vistas mycket på gymmet och med andra bodybuilders och utvecklar därefter en särskild livsstil. Det blir en speciell och väldigt avskild värld som skapar en gemenskap, ”brotherhood” där allt till slut handlar om träningsprogrammet och steroider. Användandet av dopingpreparat kan även spåras tillbaka till självförtroende och snabba resultat. (Andreasson & Johansson, 2020:77)

Den idealiska kroppen försöks nås genom hög grad av träning men ses som ett omöjligt uppdrag av informanterna, så kallat ”the ideology of the dissatisfied”. Detta skapar en barriär mellan den verkliga kroppen hos individerna och målkroppen som lever inom kulturen av fitness och gym. (Andreasson & Johansson, 2020:97-98).

3. Metod

3.1 Kvalitativ metod

Jag använder mig av kvalitativ metod i denna uppsats. Den kvalitativa metoden har en kunskapsteoretisk ståndpunkt, det vill säga tolkningsinriktad där tyngden ligger på förståelsen av den sociala verkligheten i den mån intervjupersonerna beskriver den. (Bryman, 2016:454). Den kvalitativa metoden fokuserar på att förstå ämnen från intervjupersonens perspektiv (Kvale &

Brinkmann, 2015:41) vilket är vad uppsatsen syftar till att göra som förklarar min valda metod. Med andra ord kan den kvalitativa metoden ge en djupare förståelse av det valda fenomenet doping i kontexten fitness med hjälp av informanternas egna ord.

3.2 Urval och informanter

Urvalsramen för denna uppsats har varit unga manliga atleter i åldrarna 20-26 år som aktivt tävlar i någon disciplin inom fitnessbranschen men som inte har testat på att bruka dopingpreparat. Jag har använt mig av en kombination av urvalsmetoder, bekvämlighetsurval, snöbollsurval och till sist homogeniserat urval. Snöbollsurval syftar till att intervjupersonerna hänvisar mig vidare till andra potentiella intervjukandidater. Fördelen med snöbollsurval är att jag kunde närma mig intervjukandidaterna på ett personligt sätt genom att jag kunde använda förslagsställaren som en slags referens istället för att närma mig som en okänd människa. Snöbollsurvalet var till stor hjälp när jag inte hade en möjlighet att kontakta de tänka antalet av intervjupersoner i min urvalsram. Jag kunde även be intervjupersonen föreslå kandidater som uppfyllde kriterierna som jag sökte. (Se Denscombe, 2017:70). Detta var till stor fördel för mig för att snabbt och personligt kunna hitta mina informanter som landande på fem stycken i antal. Bekvämlighetsurval syftar till att man närmar sig informanter som finns tillgängliga i ens direkta närhet (Trost, 2005:120). Det homogena urvalet syftar till reducera variationerna för att förenkla och fokusera studien till en särskild grupp (Patton, 1990:109). Det homogena urvalet hjälpte mig att lokalisera lämpliga informanter i det redan existerande snöbollsurvalet och på så sätt fungerande som vägledning.

Till en början använde jag mig av mina personliga kontakter inom branschen för att få kontakt med potentiella informanter som till en början byggde på ett bekvämlighetsurval och sedan övergick till ett snöbollsurval. Jag hade personliga kontakter inom fitnessbranschen i form av atleter som blev mitt bekvämlighetsurval vilket var två i antal. Dessa individer hänvisade mig sedan vidare till tre atleter som blev till mitt snöbollsurval där jag använde min förslagskälla som referens. Jag närmade mig alla individer via telefon för att sätta upp en träff där jag kunde ge all relevant information i form av mitt informationsbrev (se bilaga 8.3) och även ge ut samtyckesbrevet som beskrev det informerade samtycket (se bilaga 8.4) samt svara på alla potentiella frågor. Väl på träffen med dessa individer valde jag att berätta om det informerade samtycket och rätten till konfidentialitet (se Kvale & Brinkmann, 2015:107,109).

Det slutliga urvalet - Manliga, unga och aktiva atleter inom fitnessbranschen som *inte* har testat att använda dopingpreparat grundades på etiska skäl (såsom att informanterna inte behöver berätta om kriminella handlingar som de själva har begått) men även sannolikheten för ärliga svar med tanke

på att jag själv är involverad i fitnessbranschen vilket kan skapa en rädsla eftersom vi båda tillhör samma värld. Valet av informanter som landade på fem i antal berodde främst på att jag sökte förståelse och djup snarare än representativitet. Efter fem intervjuer uppnådde jag med andra ord mättnad i materialet där informationen sågs som tillräcklig och fler enheter inte skulle tillföra någonting mer. Detta är jämförbart med det kumulativa tillvägagångssättet som är vanligt för småskaliga kvalitativa studier (Denscombe, 2016:80).

3.3 Semistrukturerade intervjuer

Uppsatsen har en fenomenologisk inspiration vilket kännetecknas av en förståelse av den sociala världen utifrån informantens egna perspektiv (Kvale & Brinkmann, 2015:44). Uppsatsen syftar till att uppnå denna förståelse genom informanternas egna ord, därav är intervjuer den valda undersökningsmetoden. Syftet är att få en djupare förståelse av fenomenet doping i kontexten ”fitness” där informantens egna tankar och uppfattningar står i fokus. Informantens egna tankar och uppfattningar kan uttryckas genom samtal eftersom informanten får berätta om sina tankar och upplevelser med egna ord. Uppsatsen halvstrukturerade utformning gör att intervjun fokuserar på en intervjuguide som bygger på ett visst antal teman och förslag till frågor (ibid:45). Uppsatsen vill förstå meningen bakom doping inom fitnessbranschen utifrån informanternas perspektiv, förstå dopingens olika sidor och nyanser samt få en utförlig beskrivning av hur informanten i fråga upplever doping i likhet med fenomenologisk inspiration (se ibid:44).

Vid semistrukturerade intervjuer ligger en intervjuguide med färdiga frågor till grund men i vilken ordning dessa ska följas beror på intervjupersonen. Forskaren är flexibel i sitt arbetssätt och låter intervjupersonen utveckla sina idéer och tala utförligt om de ämnen som tas upp. Betoningen ligger på intervjupersonens utveckling av sina synpunkter. (Denscombe, 2017:269). Jag lät alltså intervjupersonerna vara med och styra intervjun och jag anpassade mig efter deras svar. Med det sagt såg uppföljningsfrågorna annorlunda ut från intervju till intervju beroende på vilka svar intervjupersonen gav och utvecklade. Anledningen till att jag valde semistrukturerade intervjuer var för att intervjupersonerna skulle få uttrycka sina tankar så fritt som möjligt utan min påverkan. En annan anledning till vald intervjumetod var att kunna följa upp intressanta svar i respektive intervju utan att vara bunden till en viss ordning vilket underlättar informantens utveckling av sina egna synpunkter (se Denscombe, 2017:269).

3.4 Etiska överväganden

De etiska överväganden som jag gjorde i samband med uppsatsen var kravet på informerat samtycke, anonymitet och konfidentialitet. Det informerade samtycket säkrades genom att informanterna fick ta del av uppsatsens informationsbrev men även att jag berättade vilka teman som ingick i intervjun. Jag svarade även på alla frågor och funderingar som informanterna hade med syfte att de skulle få all information innan intervjun genomfördes. Konfidentialiteten säkrades genom att jag anonymiserade materialet där jag till exempel bytte ut namn på tävlingar, orter osv. Alla igenkännbara markörer ändrades eller stryktes från transkriberingen vilket i sin tur säkrade deras anonymitet. Genom att jag undvek frågor som involverade informatens egna delaktighet i doping undvek jag att göra intrång i deras privatliv genom att frågorna hade en avsaknad av känslighet. Jag informerade även om möjligheten att vägra svara på en fråga vilket gav informanterna makt över hur mycket dem ville berätta.

3.5 Intervjusituationen

Vid val av plats för intervjun strävade jag efter ett neutralt, ostört och tryggt plats som inte skulle sätta intervjupersonen i underläge vilket kan hända om intervjun till exempel äger rum i mitt hem (se Trost, 2005:44). Alla intervjuer ägde därför rum på kaféer som informanterna valt. Anledningen till att intervjupersonerna fick välja plats grundade jag på trygghetsperspektivet och för att jämna ut maktbalansen mellan intervjuade och intervjuare (se Trost, 2005:45). Intervjuerna hölls på dagar och tider när det var lugnt på respektive kafé. Intervjuerna var olikkönade vilket jag inte upplevde som ett problem eftersom vissa forskare menar att tillförlitligheten inte beror på könstillhörigheten utan beror istället på den professionalitet som man upprätthåller (se Trost, 2005:45).

3.6 Intervjuguiden

Intervjuguiden som ligger till grund för uppsatsen är utformad efter tio stycken teman (se bilaga 8.2). Varje intervju inleddes med en ”orientering” där jag identifierade situationen för intervjupersonen, berättade om syftet med intervjun, användningen av ljudinspelningen och till sist om intervjupersonen hade några frågor innan vi började (se Kvale & Brinkmann, 2015:170). Syftet med att börja intervjun på detta sätt var att skapa en trygghet och för att få intervjupersonen avslappnad.

Intervjuguiden innehåller en mängd förslag till frågor som anpassades efter varje intervjutillfälle. Anledningen till att intervjuguiden innehåller många frågor och teman var ifall samtalet skulle stagnera.

Att skapa reliabilitet i kvalitativ forskning är en svår uppgift. I ett försök att uppnå en hög reliabilitet undvek jag påståendefrågor och ”jag-förstår-yttranden” under mina intervjuer (se Trost, 2005:112,114).

Efter intervjuernas slut genomfördes en uppföljning med frågan om intervjupersonen hade något mer att säga och hur han hade upplevt intervjun vilket öppnade upp för ytterligare kommentarer och reflektioner (se Kvale & brinkmann, 2015:170-171).

3.7 Analysmetod

Vid analys av det empiriska materialet kom två analysmetoder att tillämpas i form av tematisk analys och analytic bracketing. Tematisk analys är det vanligaste angreppssättet vid analys av kvalitativ data och bygger på att identifiera olika teman i det råa materialet som i sin tur bygger på en kod eller en grupp av koder (Bryman, 2016:702). Mina koder baserades på sådana faktorer som repetitioner, kategorier, metaforer, likheter och skillnader (ibid, sid 705). Dessa faktorer grundade även identifieringen av tre huvudsakliga teman i analysen och jag skapade sedan meningskoncentration kring dessa teman med hjälp av analytic bracketing. Tematisk analys tillämpades i uppsatsen främst för att underlätta läsningen och för att läsaren lättare ska kunna orientera sig i texten. Jag valde att tillämpa en strategi utvecklad av National Centre for Social Research i Storbritannien så kallat Framework- strategi för att ordna och sammanställa data (ibid, sid 704). Processen går ut på att identifiera teman och delteman som sedan presenteras i en matris som bygger på en noggrann läsning och omläsning av intervjuutskriften (ibid, sid 704). Jag använde denna typ av analys som en referensram för hur jag skulle hantera datan och organisera den.

Jag valde att använda en form av tematisk analys för att strukturera och organisera min analys och för att underlätta läsningen. Genom användandet av analytic bracketing fick jag en djupare förståelse av respektive intervjupersons perspektiv och tankar i varje tema och denna typ av analys påbörjades efter identifieringen av teman. Analytic bracketing är en analysmetod som skiftar fokus mellan ”vad” och ”hur” frågor genom att sätta den ena i parentes och fokusera på den andra och sedan vice versa (Gubrium & Holstein, 1997:40-41). Genom att göra detta analyseras först till exempel vad som sägs och sedan hur det sägs för att kunna analysera varför ett fenomen är eller ser ut som det gör. Analysen blir i det fallet mindre statisk och mer kapabel att reflektera över sociala komplexiteter och på så sätt får en mer komplett bild av praktiken. Dessa två komponenter konstrueras och utgör tillsammans tolkningspraktiken. (ibid:40-41). Analytic bracketing gav

uppsatsen en möjlighet att först analysera hur dopingbruk upplevs och sedan varför det upplevs på det viset som det gör.

Bryman (2016:579) rekommenderar att analysen ska bedrivas parallellt med datainsamlingen på grund av olika anledningar. Forskaren blir mer medveten om olika teman som dyker upp under intervjuerna vid parallellt analysarbete som forskaren kan gå in på i återstående intervjuer. (ibid: 579). Jag hade detta arbetssätt som en vision och påbörjade transkriberingen av respektive intervju i direkt sammanslutning till den. Jag ska nu övergå till att diskutera mitt teoretiska ramverk för uppsatsen som beskrivs nedan.

4. Teoretiska ramverk

Syftet med det teoretiska ramverket är till en början att visa hur normer och värderingar skiljer sig inom den svenska fitnessbranschen i jämförelse med resten av samhället, därav användningen av teorin om subkulturer. För att sedan visa hur dessa normer och värderingar expanderar och förs vidare används teorin om social kontroll och differential association. Dessa normer och värderingar försvaras sedan vilket visar på en process av rättfärdigande och rationalisering där neutraliseringstekniker och rational choice theory visar hur detta genomförs. Uppsatsens analys avslutas med hur kroppens utseende påverkar upplevelsen av dopingbruk inom fitnessbranschen, därav användningen av kroppssociologi.

4.1 Subkultur och normbildningsprocesser

Problem som uppstår i en individs liv kan ses genom olika perspektiv och blir därför relativa från individ till individ. Dessa problem kan tolkas annorlunda beroende på individens åsikt om situationen som han befinner sig i. Individer ser alltså fakta genom olika glasögon som formas efter intressen, stereotyper och värderingar där dessa glasögon är individens referensram som skapar ett åtagande till vissa standarder och förkastar andra. (Cohen, 1955:54).

Individer söker lösningar som löser gamla problem och inte skapar nya. Det första kravet för att lösningen ska ses som acceptabel är att den ses som acceptabel hos dem vars samarbete och välvilja individen är beroende av vilket begränsar kreativiteten och innovationen. Personens beteende och den referensram som beteendet bygger på påverkas av individens umgängeskrets som även är ett kriterium för status och tillhörighet. Grupptillhörigheten skapas genom att alla inom gruppen tycker likadant vilket i sin tur får individen avslappnad. En person som skiljer sig från andra i denna grupp kommer automatiskt alienera sig själv i viss omfattning från dem andra och de sociala relationerna inom gruppen. Detta skapar i sin tur en press på personen att tycka, tänka och handla i likhet med

gruppens värderingar, så kallat konformitet. Konformiteten belönas med erkännande, acceptans och respekt men även av erkännandet av värde som påverkar individens referensram. (Cohen, 1955:56-57). Gruppen skapar på så vis en del av individens referensram där många människor som har likadana referensramar skapar en *subkultur*. (ibid:58). Bryta sig fri från denna subkultur är svårt eftersom individen har en trygghet och är beroende av subkulturen vilket pressar honom till konformitet. (ibid:59). Subkulturen skapar en känsla av gruppsolidaritet och hög interaktion mellan medlemmarna som har samma värderingar. (ibid:67).

En subkultur har alltså en viss uppsättning av normer och värden (referensram) som är gemensamma för alla som tillhör subkulturen. Dessa normer kan sedan internaliseras i en internaliseringsprocess vilket leder till att normen känns som individens egna och inte bara en extern företeelse. Internalisering av normen förändrar personens preferenser så att de överensstämmer med normen och därför lever både externt såväl som internt. (Baier & Svensson, 2009:159-160).

4.2 Kontroll och inläring

Social kontroll definieras som en struktur som befinner sig mellan den ensamma individen och den sociala gruppen eller kollektivet. Den sociala kontrollen uppstår när individen förvandlas till en social varelse med hjälp av sociala krafter som i sin tur skapar mönster av anknytningar mellan individer. (Chriss, 2013:21). En form av denna sociala kontroll är informell social kontroll som bygger på reglering eller styrning av personer i deras mellanmänniska relationer med andra (ibid: 23). Detta sker till exempel genom att personer i individens omgivning sätter press på individen att anpassa sig till deras önskemål och förväntningar vilket både kan ske genom subtila medel men även genom medel som är menade för alla närvarande att höra. (ibid:36). Den informella sociala kontrollen vilar på sociala normer som kan skilja sig från varandra beroende på geografisk plats där de sociala normerna kan se annorlunda ut i olika samhällen. De sociala normerna kan även skilja sig i olika subkulturer inom samma samhälle. Dessa sociala normer är överenskommelser mellan människor som sprids informellt via socialisering. (ibid:43). Informell social kontroll föreskriver att individen föreställer sig att vara formad av gruppen vilket ger gruppen dominans över individen (ibid:56). En grupp som sprider denna informella sociala kontroll kallas referensgrupp som individen ser upp till eller identifierar sig med (ibid:57). Detta leder till att individen är bunden till gruppen genom nära identifikation med gruppens värderingar. Gruppens värderingar påverkar individens handlingar och tankar till att följa de normativa förväntningarna inom gruppen (ibid:57).

Denna påverkan på människor kan även ske genom Edwin Sutherlands *differential association theory* utvecklad år 1939. Teorin bygger på att kriminellt beteende inte är ärftligt utan det är inlärt genom interaktioner mellan människor i en kommunikationsprocess. Denna kommunikation är främst verbal men innehåller även ”kommunikationsgester”. Inläringen sker inom små intima grupper i form av tekniker för hur man går tillväga men även attityder, rationaliseringar och drivkrafter. Processen av differential association innefattar alla mekanismer som är involverade i all annan inläring, till exempel är inläringen inte begränsad till imitation utan kan även innehålla lockande argument och förförande. (Akers, 2009:23-25).

4.3 Rättfärdigande och rationalisering

David Matza och Gresham M. Sykes (1957) har utvecklat vad som kallas neutraliseringstekniker som utvidgas till fyra övergripande kategorier av tekniker. Dessa fyra tekniker rättfärdigar det olagliga beteendet och denna uppsats kommer att använda två av dem. Den första är nekande av skada vilket innebär att personen inte ser att någon skadas av hans beteende. (Sykes & Matza, 1957:667). Den andra tekniken som uppsatsen kommer att använda är nekande av offer vilket innebär att offret förminskas som kan förklaras med hämnd eller att det inte existerar ett fysiskt offer som berörs av handlingen och handlingen därmed rättfärdigas. (ibid:668).

Rational choice theory är däremot en teori som bygger på rationalisering och grundas på individualism där fördelar vägs mot nackdelar. Handlingen genomförs om fördelarna överväger nackdelarna (Newburn, 2013:287). Clarke och Cornish utvecklade teorin och menade att handlingar som ses som irrationella för andra människor kan fortfarande vara rationella för den som handlar, så kallat *bounded rationality*. Varje person tänker innan de handlar även om det sker under ett snabbt ögonblick. En handling som ses som rationell för individen kan i själva verket vara irrationell som kan bero på bristfällig information, antaganden om att det har fungerat förut och fokus på vinsten snarare än riskerna. (ibid:288).

4.4 Kroppssociologi

Den amerikanska sociologen Charles Cooley har utvecklat år 1967 ett begrepp kallat *självuppfattning* som består av tre centrala faser, hur individen föreställer sig att individen framstår för andra, hur individen föreställer sig att andra bedömer hans yttre och individens föreställning om dessa omdömen som växer fram genom ”jagkänslan”. Denna process kallar Cooley spegeljaget eftersom speglar visar individens yttre men hur detta yttre definieras beror på hur individen föreställer sig att andra ser på honom. (Howson, 2015:30). Kroppen blir en central del av individens

själv-identitet och skadas kroppen kan det sätta den upplevda identiteten ur spel och måste kompenseras på något vis. (ibid:33). Den amerikanska sociologen Erving Goffmans tankar liknar Cooleys i form av begreppen virtuell social identitet (normativa förväntningar) och faktisk social identitet (faktiska fysiska och kulturella egenskaper personer har). Goffmans ramverk bygger på hur dessa två begrepp samverkar och påverkar varandra genom att den kropp individen ser i spegeln förmedlas genom vad individen tror är samhällets uppfattning om honom. (ibid:36). De normativa förväntningarna knyts samman med sociala identiteter och det skapas därmed normer för hur kroppen ska se ut och framställas. (ibid:39).

Självframställning är även kopplat till kroppsbilden och hur individen känner i förhållande till sin egna kropp men även hur andra bedömer och reagerar på kroppens utseende (Howson, 2015:38). Det finns en tendens hos människor att betrakta kroppen som ett verktyg för självuttryck. Självvet kräver hyllning och bekräftelse av andra vilket leder till stor investering av tid till det kroppsliga utseendet. Självvet (den individen tror sig vara) definieras av det utseende individen kan skapa genom konsumtion av olika tjänster eller varor som gör det möjligt att skapa och modifiera individens kropp, där kroppen blir en identitetssymbol. (ibid:153).

5. Analys

I följande avsnitt kommer uppsatsen att presentera informanternas berättelser och tolka dessa med hjälp av det teoretiska ramverket. Analysen är strukturerad kring tre teman, ”Fitnessbranschens struktur kring doping ur informanternas perspektiv”, ”Påtryckningar gentemot dopingbruk” och ”Extrema kroppar”. Jag tänkte inleda analysen med ett citat som beskriver hur väl etablerad användningen av dopingpreparat är inom fitnessbranschen enligt informanterna:

Sven: ”Jag är övertygad om att alla på elitnivå använder doping av något slag...alla elitnivå använder det det är liksom så det är”

Dopingsanvändning ses som väl utbrett och att alla i princip oavsett kön som tävlar på elitnivå använder dopingpreparat av något slag. Uttrycket ”det är liksom så det är” visar på en normalisering av dopingsanvändning inom branschen eftersom det inte ses som något konstigt eller felaktigt utan det är så verkligheten ser ut.

5.1 Fitnessbranschens struktur kring doping ur informanternas perspektiv

Det första avsnittet av analysen handlar om hur strukturen kring doping inom fitnessbranschen upplevs av informanterna som deltagit i uppsatsen. Avsnittet är strukturerat kring två delteman, ”Skam eller en självklarhet” och ”Rädsla för polis och gripande”.

5.1.1 Skam eller en självklarhet?

Dopinganvändning upplevs som något självklart och accepterat i branschen som därmed inte ifrågasätts av informanterna även om informanterna inte använder dopingpreparat själva.

Användningen av dopingpreparat inom branschen är inget som diskuteras öppet om men alla är medvetna om att det existerar. Dopinganvändningen inom branschen är inget skamligt men det upplevs som skamligt utanför branschen i resten av samhället enligt informanternas:

Sven: ”Nä inget fel det skulle jag inte påstå det är ju liksom så ehh ofta de händer asså det är själva sporten grundas ju i princip på detta. Så att ehhhh nä för att om den här killen går upp på scen så vet jag att av dom tio han möter så går åtta på samma sak de e de...Ja asså det är ju inte för att man skäms eller så liksom som jag sa det är så väl använt i sporten så alla är medvetna om det de o det är inget konstigt med det liksom. Då är det nästan värre att dricka alkohol inom sporten (skratt) för det förstör ju mer liksom. Asså om du inte är insatt i själva sporten tror jag inte du förstår hur pass stor du kan bli naturligt, så du kan liksom ha gått på grejer flera månader utan att killen tjejen mamman o så vidare vet om det förstår du tills du börjar ta de till en annan nivå. O inte då snackar du om det de blir ju lite skamligt o snacka om det med familj o så liksom eftersom dom inte förstår på samma sätt. Men asså dom som hänger ihop o är i samma sport där är de ingen som dömer ingen. Där är det liksom mer ah shit najs eh hur känns det asså du vet man frågar mer man vill bli informerad, man undrar om hur de har gått o ja man blir intresserad liksom”

Hjalmar: ”Ja asså jag vet en bekant som började använda doping där liksom efter ett tag så fick han sjuka bieffekter liksom han var inte sig själv. O visste inte hur han skulle tackla det eller liksom sköta de på rätt sätt, så asså hans relation blev förstörd med hans tjej. Hon gjorde slut för hon orkade inte till slut med honom liksom för han var inte sig själv längre”

Sven beskriver i det första citatet att dopinganvändning inte är något felaktigt eller skamligt utan det är väl utbrett i sporten. Man kan här se hur informantens referensram är påverkad av branschens dopinganvändning samtidigt som enligt informantens upplevelse är resten av samhället inte förstående av dopinganvändningen. Sven visar därefter hur en viss handling är accepterad av branschen vilket i detta fall är dopinganvändning. Detta blir till en subkultur medan resten av samhället som inte är medlem i denna subkultur inte accepterar handlingen (se Cohen, 1955). Sven visar även hur erkännande, respekt och acceptans av dopinganvändning inom små klickar som själva är involverade i branschen ger en känsla av tillhörighet eftersom dopinganvändningen blir till

en gemenskap inom branschen. Båda citaten från Sven och Hjalmar beskriver även en viss uppoffring i form av större distans till familj eller ett förstört förhållande, eftersom dopinganvändning är något man pratar om med någon som står utanför branschen och därför offras ett "mål" för att uppnå ett annat. Valet görs med hjälp av individens referensram där denna bestäms av åtagande till vissa standarder som i detta fall blir acceptansen av dopinganvändning eftersom familjen "inte förstår" och därför har en annan typ av referensram (se Cohen, 1955). Sven väljer att använda uttrycket "själva sporten grundas ju i princip på detta" vilket visar hur djupt användningen av dopingpreparat går inom branschen men även hur väl accepterad och nästan välbehövlig den är. Användningen av dopingpreparat upplevs som en del av fitnessbranschen i enlighet med det som Andreasson och Johansson (2020) studie visade. Går man därigenom in i branschen pressas man till konformitet av branschen eftersom individen uttrycker det som att hela sporten bygger på dopinganvändning. Sven väljer även att använda uttrycket "då är det nästan värre att dricka alkohol inom sporten (skratt) för det förstör ju mer" visar hur pass internaliserad normen av dopingbruk är eftersom dopinganvändningen ställs mot alkohol som är en accepterad norm i samhället medan dopinganvändning inte är det. Informanten upplever alkohol som värre än användning av dopingpreparat. Normen ses därför som informantens egna och inte bara en extern företeelse (se Baier & Svensson, 2009). Skrattet i första citatet kan tolkas som en lättsamhet över ämnet där dopinganvändning inte är något att bli upprörd över eller ens att reflektera över vilket även det visar på en internalisering av normen dopinganvändning. Sven belyser i citatet nedan hur djupt denna internalisering av dopingbruk måste sträcka sig för att kunna nå toppen inom sporten:

Sven: "...när man väl har ställt in sig på det här då då spelar egentligen ingen roll va familjen o tjejen säger det blir så liksom själva trycket från branschen tar över liksom eh. För att oavsett hur många år du tränar hur länge vad du än gör du kommer inte vara asså i toppen det är helt omöjligt. Du kan inte komma till toppen utan att göra det så att om du nu har som ambition att göra det då e de bara en tidsfråga när du börjar"

Citatet illustrerar en kamp mellan familjen och branschen där viljan av att lyckas bestämmer om atleten väljer att bruka dopingpreparat eller inte. Citatet visar hur atleter pressas till konformitet av branschen som belönas med respekt och erkännande i form av att ha en möjlighet i att kunna nå toppen inom branschen. Informanten beskriver det som en tidsfråga innan atleten börjar använda dopingpreparat. Det kan tolkas som att ju högre integreringen i branschen är hos individen desto större sannolikhet att han eller hon kommer att pressas till konformitet från trycket av branschen. Citatet illustrerar även hur dopingbruk kan ses som en rationell handling för atleter inom branschen

men kan ses som irrationell av familjen som står utanför branschen, så kallat bounded rationality (se Newburn, 2013). Att nå toppen inom branschen ses som målet med användningen av dopingpreparat och risken är vad familjen kommer att tycka.

Det upplevs dock av informanterna att det är många som använder dopingpreparat utan att veta vad det innebär:

Göran: "Asså det är många som tar utan att ha rätt information utan att kolla med nån kunnig utan bara testat liksom utan att veta vad de är. Det kan liksom bli kaos av det men asså dom som gör det asså läser in och har koll på läget liksom o då kan man använda det liksom"

Informanten beskriver hur viktigt det är att ha rätt kunskap innan man påbörjar användning av dopingpreparat eftersom det kan leda till negativa konsekvenser. Trots riskerna utan rätt information upplever Göran att många använder dopingpreparat utan tillräcklig kunskap vilket i hans ögon är felaktigt. Det kan därför tolkas enligt citatet som ett rationellt val att börja använda dopingpreparat med rätt kunskap och information eftersom riskerna i det fallet upplevs minska. Denna kunskap och information är något som coachen upplevs inneha och därmed skapar det tillit till coachen:

Hjalmar: "Jag hade litat mer på en coach än på en nära vän som inte håller på med det han har liksom erfarenhet av det o liksom förstår"

Hjalmars svar kan tolkas som att coachen har en gemensam referensram (se Cohen, 1955) med branschen. Coachen förstår på ett annat sätt än någon som inte har likadan referensram som branschen och står utanför branschens tycke kring dopingbruk. Användandet av dopingpreparat är utbrett inom branschen och det upplevs av informanterna att domare och förbund är medvetna om detta vilket beskrivs i följande citat:

Sven: "...asså såhär är det förbundet o alla domare o sånt vet att det görs men man blundar för det för att utan så hade det inte varit någon show det är ju det..."

Johan: "Liksom såhär känns det typ att domare vet om att doping finns men agerar inte på det liksom hur ska jag förklara (paus 3 sek) det har blivit så självklart"

I citaten uttrycker informanterna hur de upplever att domare och förbundet blundar för användningen av dopingpreparat eftersom dopinganvändning drar in större publiksiffror. Detta gör att underhållningen blir bättre. Denna uppfattning skiljer sig grovt från uppfattningen av dopinganvändning i andra idrottsförbund på två sätt: Det visar för det första hur stark

internaliseringen av normen (se Baier & Svensson, 2009) kring dopinganvändning faktiskt är i branschen men visar även, för det andra, hur stark den faktiskt upplevs att vara i fitnessbranschen. Dopinganvändningen upplevs som så självklar i sporten att den inte ifrågasätts på samma sätt som i det övriga samhället. Dopinganvändningen inom fitnessbranschen är en internaliserad norm: den beskrivs som självklar eftersom alla inom sporten delar denna norm enligt informanterna. Detta skapar i sin tur den subkultur som sporten är centrerad kring (se Cohen, 1955). Domare och förbund upplevs av informanterna veta om användningen av dopingpreparat men blundar för det i viss utsträckning. I sådant fall finns det ingen anledning för atleterna att skämmas över dopinganvändning eftersom det är domarna atleterna främst vill imponera på. Det går även att tolka citaten som att domare utgör en form av social kontroll över atleterna genom diskreta medel som vilar på normen och överenskommelsen om dopingbruk inom branschen (se Chriss, 2013). Informanterna upplever det som att domarna blundar för dopingbruket vilket kan ses som ett subtilt medel i samband med att domarna ses som en referensgrupp för atleterna. Domarna blir till en referensgrupp eftersom det är domarna som atleterna vill imponera på för att kunna vinna. Detta i sin tur skapar en press på atleterna till att följa domarnas önskemål vilket är var den sociala kontrollen i form av subtila medel träder in: domare upplevs blunda för dopingbruket vilket i sin tur kan ses som en acceptans för dopingbruket som sedan påverkar atleterna i samma riktning. Det finns dock andra mekanismer som träder i kraft där en informant beskrev användandet av dopingpreparat som ett måste för att kunna bli bäst inom branschen:

Anders: "Ja asså ska du bli bäst av dom bästa då har du i princip inget val asså då måste du ta för alla andra tar o liksom. Då får du status på köpet med så win win så länge man har koll på bieffekterna"

Citatet illustrerar hur valet angående att använda dopingpreparat eller inte upplevs inom branschen: vinsten- att bli bäst ställs mot riskerna - bieffekterna. Detta val kan ses som irrationellt för individer som står utanför branschen men ses som rationellt för de individer som är involverade i branschen där vinsten överväger riskerna enligt rational choice theory: Vinsten - bli bäst, mot riskerna - bieffekter där vinsten att bli bäst övervinner riskerna eftersom riskerna - bieffekterna kan kontrolleras (se Newburn, 2013). Uttrycket "då måste du ta för alla andra tar" visar på en avsaknad av skada som är en typ av neutraliseringsteknik (se Sykes & Matza, 1957) eftersom informanten utgår från att alla andra har samma förutsättning: alla brukar dopingpreparat vilket betyder att handlingen inte åstadkommer någon skada. Detta rättfärdigar dopingbruket vilket stärks genom att atleten "inte har något val". Detta resonemang om att alla andra använder dopingpreparat ligger i

enlighet med David Hoff's (2018) studie där ett så kallat motiv för användning av dopingpreparat var antagandet att alla andra brukar det. Uttrycket "win win" tyder på hur informanten upplever att ingen förlorar på dopinganvändningen vilket kan tolkas som en avsaknad av offer eftersom ingen påverkas negativt av handlingen (se Sykes & Matza, 1957). Informanterna understryker dock att användningen av dopingpreparat inte enbart räcker utan det är en kombination av dopingpreparat och lika hårt arbete som det hade varit utan dopinganvändning:

Göran: "så ska man ta man måste träna hela tiden man måste inte bara okej jag tar den i en månad o sen slutar jag jobba. Asså då blir kroppen kaos man måste hela tiden jobba jobba jobba annars är det skämmigt liksom"

Göran beskriver hur dopingbruk inte ska vara en genväg utan det ska kombineras med hårt arbete för utan hårt arbete utvecklas inte kroppen i den riktningen som fitnessbranschen efterfrågar. Utan hårt arbete är det en skam att enbart förlita sig på dopinganvändning eftersom dopingpreparat i det fallet blir till en genväg. Dopingpreparat ses därefter av informanten som ett hjälpmedel och inte en genväg eftersom genvägen är skamlig. Det kan därför tolkas som ett rationellt val att se dopingbruket som ett hjälpmedel och inte en genväg eftersom genvägen inte ger några fördelar (se Newburn, 2013). Användningen av dopingpreparat är dock något som uttryckligen krävs för att komma långt inom sporten:

Anders: "För min del så krävs det för att asså om jag ska tävla med dom stora annars har jag ingen chans"

Anders berättar hur dopingpreparat krävs för att han någonsin ska kunna tävla mot stora namn inom fitnessbranschen. Citatet belyser hur användningen av dopingpreparat upplevs som ett rationellt val om målet är att komma långt inom branschen (se Newburn, 2013). Det är enligt Anders däremot ett irrationellt val att ens ställa upp mot dem stora namnen utan att använda dopingpreparat.

5.1.2 Rädsla för polis och gripande

Enligt informanterna är fenomenet doping inget som samtalsas öppet om inom fitnessbranschen utan ämnet är relativt nertystat. Sven berättade i föregående avsnitt att det är i små grupper som det pratas öppet om dopinganvändning. Det beror inte på att dopinganvändning skulle vara skamligt utan den största bidragande faktorn till att man inte pratar öppet om doping beror på en rädsla för att polisen ska bli medvetna om dopinganvändningen. Detta belyses av följande citat:

Johan: Asså diskuteras görs det väl inte så direkt eftersom det är ju ändå olagligt o man vill inte bli tagen liksom för det finns ju alltid risk för om man går o säger det till vem som helst

Sven: ”Asså det är man e tyst om det de är inget man säger till vem som helst då kan du få en asså om det är någon som asså en hater [en som inte tycker om en]” så kan de va nån som knackar på din axel asså en polis som knackar på din axel en dag helt från ingenstans. Så att ehh man får ju man får ju ah (paus 4 sek) folk delar inte med sig det just för att om du delar med dig till någon då är det din närmsta cirkel eller din coach det är ingen annan man säger nåt sånt till. Det är liksom en oskriven regel att man går inte runt o snackar om de även om man vet att det finns överallt liksom eller vad jag ska säga. Alla vet om det men ingen går liksom o skryter haha om det eller va jag ska säga hela samtalsämnet är liksom nertystat i samhället. O säger man till fel person då står polisen där sen haha som jag sa så det är tyst om det eller asså det förekommer ju snack, men i asså i små cirklar liksom men inget man snackar öppet om så att folk hör liksom”

Citaten ovan visar varför användning av dopingpreparat omges av en slags tyst acceptans inom gruppen. Informanterna upplever nämligen att utomstående inte har samma förståelse som de själva kring användning av dopingpreparat. Informanten ovan beskriver det som en ”oskriven regel” att man inte går öppet och pratar om dopingbruk trots att alla inblandade vet om att dopinganvändning finns överallt inom branschen. Denna oskrivna regel är en överenskommelse inom branschen och den subkultur den skapar i form av att dopingbruk är accepterat men inget som visas upp (se Cohen, 1955). Anledningen till att det inte är något som pratas öppet om beror på att det kan leda till negativa konsekvenser om det sägs till fel person eller någon som står utanför subkulturen. En oskriven regel är därigenom något alla inom branschen följer och vet om existerar, precis som en oskriven regel i samhället i stort kan vara att man står i kö. Uttrycket visar en stark internalisering av dopingbruk. Anledningen bakom den tysta acceptansen grundas på att resten av samhället och rättssamhället inte förstår branschens och dess individers referensram eftersom deras skiljer sig åt från resten av samhället.

5.2 Påtryckningar mot dopingbruk

Analysens första avsnitt beskrev hur informanterna upplever dopingbruk som en struktur inom fitnessbranschen och hur dopingbruket ses som en välbehövlig faktor för att kunna nå toppen inom branschen. Analysens andra avsnitt kommer att ta upp hur informanterna upplever påtryckningar och argumentationer för dopingbruk, både direkt och indirekt från diverse håll inom branschen. Avsnittet är strukturerad kring tre delteman, ”Coachens roll”, ”Statuspersoner” och ”Individer med bristande kunskap”.

5.2.1 Coachens roll

Coachen spelar en stor roll i atleternas liv och de har även ett stort förtroende för coachen. Detta skapar en nära relation mellan coach och atlet. Coachen besitter kunskap och erfarenhet medan atleten lyssnar, tar efter och arbetar hårt mot sitt mål som coachen har satt upp. Detta samarbete skapar en ömsesidig relation mellan de två individerna. Den ömsesidiga relationen påverkas dock av kunskapen, erfarenheten och den status som ”coachen” besitter vilket ger coachen ett övertag över atleten medan atleten ser upp till coachen:

Hjalmar: ”Man tar efter de man ser o ser upp till, man vill vara som han” [Coachen]

Anders: ”Coachen är ju för att hjälpa dig”

Detta förtroende och inspiration som Hjalmar och Anders beskriver att coachen har kan coachen utnyttja eftersom atleter som presterar bra gynnar coachen inom branschen. Coachen formar därefter atleten med sin kunskap och erfarenhet. Coachens erfarenhet och kunskap inom branschen gör att han har en dominans över atleten och skapar atletens referensgrupp som atleten ser upp till (se Cohen, 1955). Detta ger coachen en anledning till att pusha atleten i, vad coachen tycker, är rätt riktning som Sven och Hjalmar belyser nedan:

Sven: ”...många många fall här i Sverige att det finns specifika team nu då som nästan kräver att dem har elitatleter som just för att få vara en elitatlet då är du nästan tvungen o ta grejer. Så att dom här coacherna pushar ju (paus 3 sek) indirekt sina atleter o börja ta grejer” ...Ja så vet jag att det är i vissa team liksom det är ska du vara med här så måste du liksom ta något. Sen i andra team vet jag att dem tvingar inte dem men de ger dem förslaget. Asså coacherna vill du vara bäst då kommer detta vara nödvändigt, de lägger en sådan fråga o då är det upp till atleten själv o bestämma så det är ju det”

Hjalmar: ”Asså det finns många coacher som försöker inflika det under bordet liksom typ såhär din fysisk e jätte bra men tar du detta så kommer det se ännu bättre ut förstår du vad jag menar”

I citaten beskriver informanterna hur coacher kan argumentera för och försöka övertala atleten till att börja använda dopingpreparat. Coachen kan enligt citatet utföra en informell social kontroll över atleten genom att coachen sätter press på atleten att anpassa sig efter coachens önskemål och förväntningar (se Chriss, 2013). Detta sker genom att coachen ger förslag eller pushar atleterna till att använda dopingpreparat (se ibid). Denna press sker både genom diskreta medel (ger förslag) men även mer direkta (ska du vara med här måste du ta). Denna informella sociala kontroll vilar på

överenskommelser av normer där coachen identifierar sig med branschens normer angående dopingpreparat. Detta gör att coachen förväntar sig att atleten ska göra detsamma genom att sätta press på att atleten ska använda dopingpreparat. Även om coachen kan ha stort inflytande på atleten och därmed har en informell social kontroll angående valet att använda dopingpreparat eller inte upplever informanterna att det är atletens egna val att använda dopingpreparat i slutändan:

Anders: "Asså det är ju atletens egna val i slutändan o ingen annans det är liksom ingen som står med en pistol och hotar dig liksom"

Informanten understryker att ingen kan tvinga någon till att börja använda dopingpreparat eftersom det inte förekommer några hot angående personskada. Informanten använder liknelsen "det är liksom ingen som står med en pistol och hotar dig" syftar på hot, inte övertalning eller argumentationer. Uttrycket kan tolkas i form av att informanten upplever att valet angående att använda dopingpreparat eller inte är atletens egna val så länge inga fysiska hot förekommer. Informanterna är dock överens om att coachen har en stor roll i atletens liv och har förmågan att påverka atleten:

Johan: "Asså coachen är ju den man kommer till om man har frågor kring ens diet träning o allt sådant. Det är liksom han som lägger upp scheman o sådant så han har en stor roll o asså han är coach av en anledning liksom. O man lyssnar på honom för han kan om allt som har med branschen o göra"

Göran: "Man följer ju lite vad coachen säger"

Johan och Göran belyser i sina citat hur stor inverkan en coach kan ha på atleten. Atleten lyssnar och frågar coachen vid problem och förvirring vilket kan leda till en brist på kontroll i enlighet med studien av Anna Qvarfordt, Nader Ahmadi, Åsa Bäckström och David Hoff's (2019). "Han är coach av en anledning" tyder på stor respekt och status som coachen erhåller eftersom han har arbetet för och förtjänar att vara coach. Genom att kommunikationen mellan coach och atlet främst är verbal och att alla frågor och funderingar ställs till coachen skapas en nära relation mellan coach och atlet. Denna nära relation gör att coachen har tillfälle att lära ut och argumentera för användning av dopingpreparat genom interaktioner enligt Sutherlands differential association theory (se Akers, 2009):

Sven: "liksom coachen har en bra sits där asså en atlet går ju ofta till sin coach o frågar om doping om de nu är nyfikna på detta. De går ju inte o frågar mamma liksom o asså de gynnar ju bara coachen o ha atleter som vinner"

Citatet är ett exempel på hur informanterna upplever coachens styrning i valet angående att använda dopingpreparat eller inte. Sven belyser genom citatet hur coachen gynnas av att atleten vinner. Användningen av dopingpreparat upplevs som något positivt eftersom atletens chansen till vinst ökar. Atleten går därefter till coachen som tillhandahåller atleten med all information och kunskap kring dopingpreparat och på så vis även "lär ut" rationaliseringar i form av att chansen till vinst ökar vid användning av dopingpreparat (se Akers, 2009). Uttrycket "coachen har en bra sits" kan tolkas som att coachen har en maktposition. Coachen har en möjlighet att driva atleten mot användning av dopingpreparat beroende på hur han eller hon väljer att uttrycka sig när atleten närmar sig honom eller henne.

5.2.2 Statuspersoner

Enligt informanterna är det inte bara coacher som kan påverka valet av angående att använda dopingpreparat eller inte inom fitnessbranschen. Andra personer som har en viss status inom branschen kan även påverka beslutet. Dessa individer har tilldelats sin status genom många segrar i prestigefyllda tävlingar som har gett dem kändisskap inom branschen. Eftersom att de ser ut på ett visst sätt på bild får de inflytande över atleters syn angående att använda dopingpreparat eller inte. Påverkan sker alltså inte genom verbal kommunikation utan genom bilder:

Göran: "vem som helst som vunnit massa tävlingar kan lägga ut en bild liksom där han ser stor o rippad ut. Personen som tittar kan bara åh han såg jätte bra ut o så vill man få samma resultat o då kanske inte får de o testar doping"

Göran visar i sitt citat hur han upplever att en bild kan påverka valet angående att använda dopingpreparat eller inte där det som eftersträvas inte nås utan dopinganvändning. Målet - att se ut som denna specifika individ nås inte utan ett hjälpmedel - dopingpreparat. Dopingpreparatet i detta fall blir till ett medel för att uppnå det eftersträvalda målet. Det intressanta i detta citat är hur en annans kropp upplevs som en form av kontrollfaktor enligt Göran. Individen vill uppnå ett specifikt utseende för sin kropp för att efterlikna någon annan.

5.2.3 Individer med bristande kunskap

Det är dock inte bara statuspersoner med många prestigefyllda tävlingar i bagaget som upplevs påverka valet angående att använda dopingpreparat eller inte. Individer med bristande kunskap kan även påverka valet:

Anders: ”Asså vem som helst som har en bra fysisk kan liksom lägga ut en bild på Instagram så blir man inspirerad av honom o skriver o frågar om tips så får man en konversation så kan doping slinka in där på sätt o vis o han behöver inte ha en aning om vad han pratar om”

Anders beskriver hur han upplever att individer med bristande kunskap kan tipsa om dopingpreparat där individens kunskap endast bedöms utifrån hur hans kropp ser ut. Citatet belyser vilken stor roll kroppens utseende har för status och vägledning. En bra fysisk medför att folk blir inspirerade och nyfikna på individen. De som tar kontakt med individen eftersträvar samma sak, en bra fysisk att vara stolt över. Kroppens utseende upplevs därefter som en bekräftelsemekanism eftersom en individ med bra fysisk inspirerar andra att följa samma väg som honom.

5.3 Extrema kroppar

Uppsatsen har nu nått sitt sista tema vid namn ”Extrema kroppar” som visar vilken roll kroppens utseende spelar på upplevelsen av dopingbruk inom fitnessbranschen. Temat diskuterar även hur kroppen pressas till det extrema gällande storlek och fettprocent. Fitnessbranschens uppfattning om kroppens utseende och hur den formas till det extrema är något som informanterna upplever att utomstående inte förstår:

Anders: ”Asså om man tänker fitnessbranschen sådär det som skiljer sig mellan andra sporter det är liksom det är mer extremt i fitnessbranschen det ser mer extremt ut för folk som själva inte känner till branschen de är liksom inte på samma nivå”

Anders upplever att fitnessbranschen står ut jämfört med andra sporter eftersom kroppens utseende formas annorlunda än i andra sporter samtidigt som branschen upplevs ha ett annat kroppsideal än resten av samhället. Detta kroppsideal som branschen har upplevs sedan enligt Anders som extremt av de personer som inte har kännedom om fitnessbranschen. Detta resonemang är likt Jesper Andreasson och Thomas Johanssons (2020) studie där fitnessbranschens kroppar upplevs som sjuka av personer som står utanför branschen. Fitnessbranschens idealkroppar upplevs dock inte som onormala av informanterna själva:

Johan: "Asså det blir ju till en livsstil o man kan bara bli så stor naturligt sen måste man börja gå på grejer för att kunna ta sig längre så är det ju men det är ju inget som är konstigt bara att kroppen kan inte utvecklas bortom vad ska man säga det som är möjligt utan o ta grejer så dopingen blir ju ett hjälpmedel på så sätt att kunna utvecklas mer"

Johan belyser med hjälp av sitt citat hur fitnessbranschen upplevs bli en del av informanternas livsstil där kroppens utveckling står i centrum. Användning av dopingpreparat upplevs därefter som en konsumtion av en viss vara som hjälper individen att förbättra och modifiera kroppen bortom det som annars inte skulle vara möjligt (se Howson, 2015). Kroppen blir därav en identitetssymbol eftersom informaten upplever fitnessbranschen som en livsstil. Denna livsstil är centrerad kring kroppens utseende och storlek där dopingpreparat blir till ett hjälpmedel för att utvecklas (se ibid). Hur andra personer uppfattar informanternas kropp och utveckling är något som har stor inverkan på informanternas välmående:

Sven: "Ja man påverkas ju som fan av vad andra tycker det är ju stor press på en asså dels med sociala medier och folk som ah du vet pushar en o ger en komplimanger hit o dit. Fan va bra du ser ut nu hit o dit då har man jävla press på sig att fortsätta där asså annars mår man ju dåligt det är ju så det blir...det är ju mycket med nu när jag har blivit mer etablerad i branschen nu liksom när man har levt upp till nånting. Har du varit sjuk nu som i mitt fall o inte tränat på en månad jävlar då vill man ju inte gå ut i t-shirt asså man vill ju inte att nån jävel ska komma fram o bara va fan har hänt då mår man ju fan inte bra liksom de bara vad fan hände med dig"

Desto mer integrerad i branschen Sven har blivit, desto mer press sätts på honom av hans omgivning att leva upp till de förväntningarna som ställs på hur hans kropp ska se ut. Sven beskriver hur hans träningsuppehåll har gjort honom osäker på sin kropp på grund av att han är rädd för vad andra kommer att tycka. Hans omgivning har satt upp normativa förväntningar på honom samtidigt som hans fysiska egenskaper inte lever upp till de normativa förväntningarna på grund av sjukdom. Detta liknar Goffmans resonemang om virtuell social identitet och faktiskt social identitet och hur dessa samverkar och påverkar varandra, genom att den kropp individen ser i spegeln påverkas av vad individen tror är samhällets uppfattning om honom eller henne (se Howson, 2015). Sven upplever därefter att det ställs normativa förväntningar (se ibid) på honom angående hans kropps utseende på grund av hans integrering i fitnessbranschen som sedan knyts samman med hans sociala identitet som en atlet inom fitnessbranschen. Citatet visar även hur en sjukdom som förhindrar träning upplevs som jobbig eftersom att andra reagerar negativt på kroppens utseende som i sin tur påverkar Sven i en negativ riktning. Sven mister därmed hyllning och bekräftelse i

form av komplimanger. Detta i sin tur skadar självuttrycket och gör att Sven inte vill visa upp sin kropp eftersom de normativa förväntningarna som är ställda på honom från branschen inte är uppfyllda, själv-identiteten sätts därmed ur spel. Hur Sven ser på sin egna kropp påverkas av hur han föreställer sig att andra ser på hans kropp likt Cooleys spegeljaget där utebliven bekräftelse påverkas hans välmående negativt (se Howson, 2015). Sven använder uttrycket ”liksom nu när man har levt upp till nånting” som tyder på stor upplevd press från fitnessbranschen som sätts på atleter angående hur deras kroppar ska framställas. Kroppen upplevs inte bara som ett självuttryck men även som en identitetssymbol (se ibid). Detta beskriver Hjalmar och Göran enligt följande:

Hjalmar: ”Ja jag skulle vilja säga att jag identifierar mig med min kropp asså vissa säger att jag visar upp mig för mycket men asså är du bra på nånting ska du visa upp det. De handlar inte om att du skryter liksom jag ser faktiskt kroppen som ett verktyg, den har påverkat mig o lärt mig så mycket. För asså när jag va överviktig då hade jag inte det drivet innan, och när jag väl lärde mig att forma min kropp som jag vill fick jag bättre självförtroende det öppna många dörrar faktiskt”

Göran: ”Asså min identitet är ju liksom att jag gillar o träna o se bra ut o det ska synas att jag går till gymmet liksom”

Citaten belyser hur kroppen upplevs som ett verktyg för att skapa bättre självförtroende och våga visa upp sig själv för andra men även hur kroppen kan representera den tid och ansträngning som läggs ner på den. Hjalmar och Göran upplever därefter sina kroppar som en identitetssymbol där självet (den vi tror oss själva vara) definieras av det utseende som informanterna skapar genom sina kroppar (se Howson, 2015). Kroppens utseende och form upplevs även ha ett samband till användningen av dopingpreparat:

Sven: ”Ja asså doping o kroppsideal har ju absolut med varandra o göra till exempel i mitt fall där mitt kroppsideal är ju o bli bäst o då går ju det där hand i hand med det för utan det så kan jag ju inte komma dit det är det... det blir en pusch i rätt riktning mot mitt kroppsmål o den jag vill vara”

Sven belyser hur han upplever att användning av dopingpreparat kommer vara nödvändigt för att nå hans kroppsmål. En konsumtion av varor som i detta fall är dopingpreparat för Svens del gör det möjligt för honom att forma och bygga kroppen i den riktning som han vill (se Howson, 2015). Genom att göra detta upplever han att kroppens utveckling med hjälp av dopingpreparat skapar den person han vill vara. Sven upplever kroppen som hans identitetssymbol eftersom hans kroppsmål avspeglar den han vill vara (se ibid). Informanten Johan upplever också att fitnessbranschen ställer krav på kroppens utseende:

Johan: "Asså mitt kroppsmål det är väl egentligen att bli så stor o symmetrisk som möjligt det är ju det som domarna vill ha asså man vill ju ha den kropp som de vill ha om du fattar. Det är ju dem som bestämmer vems kropp är den ultimata så man påverkas ju av vad dom vill ha. Ska jag nå långt då vet jag vad jag måste göra det går inte utan o ta saker för o ta mig dit o ge domarna va de vill ha"

Johan upplever att hans uppfattning om sin egna kropp påverkas av vad domarna ser som positivt respektive negativt. Hans kroppsideal definieras utifrån hur domarna bedömer och vad de tycker behöver förbättras. Det ultimata kroppsidealet upplevs heller inte att kunna nås inom branschen utan att använda dopingpreparat likt Andreasson och Johansson (2020) studie. Atleternas faktiska fysiska egenskaper (faktisk social identitet) lever inte upp till de normativa förväntningarna (virtuell social identitet) som domarna sätter på atleterna. Informanterna upplever inte att domarnas förväntningar på atleterna stämmer överens med deras faktiska fysiska egenskaper (faktisk social identitet) utan att använda ett hjälpmedel i form av dopingpreparat (se Howson, 2015). Denna kropp som Johan upplever se i spegeln bestäms efter vad han tror är domarnas uppfattning om honom. Uttrycket "dem som bestämmer vems kropp är den ultimata", tyder på hur domarna stärker den upplevda pressen på atleter angående atlets kroppsutseende. Den upplevda pressen från domarna påverkar sedan atleterna angående deras kroppsuppfattning, både negativt och positivt beroende på situation.

6. Avslutning

Den här uppsatsen har analyserat hur dopingbruk upplevs inom fitnessbranschen av unga manliga atleter och varför dopingbruket upplevs som det gör. Informanterna upplever dopingbruket inom fitnessbranschen som något välbehövligt för att kunna bli bäst inom branschen samtidigt som de upplever att utomstående i form av familj och vänner inte förstår i samma utsträckning. Användningen av dopingpreparat blir därigenom en accepterad handling *inom* fitnessbranschen men upplevs som oaccepterat *utanför* branschen. Detta skapar i sin tur den subkultur som fitnessbranschen är centrerad kring. Denna subkultur förklarar även varför informanterna upplever dopingbruket som de gör eftersom deras referensram påverkas av vad subkulturen inom fitnessbranschen säger. Informanterna berättar att det emellertid finns en tyst acceptans som omgärdar dopingbruket vilket gör att atleter inte pratar öppet om dopingbruk som beror på rädsla för polisen och att bli gripen men det upplevs inte vara något skamfyllt. Användningen av dopingpreparat upplevs av informanterna som rättfärdigat om atleten vill nå toppen inom branschen eftersom det annars inte skulle vara möjligt. Det rättfärdigas genom rational choice theory och

neutraliseringstekniker eftersom det inte upplevs skada andra. Coacher och statuspersoner inom branschen upplevs även av informanterna ha en centrerad roll där coacher kan argumentera för och övertala atleter till dopingbruk. Coachernas centrerade roll upplevs av informanterna att utgöra en social kontroll över atleternas val angående användningen av dopingpreparat med hjälp av deras erfarenhet och status. Coacherna upplevs även av informanterna att ha en möjlighet att lära ut om dopingbruk i form av differential association theory.

Till sist upplevs fitnessbranschen kräva ett visst kroppsideal som endast kan nås med hjälp av dopingpreparat om man som atlet vill nå långt inom branschen. Detta beror på att fitnessbranschen har ett annat kroppsideal än resten av samhället. Fitnessbranschens kroppsideal upplevs som extremt utanför branschen men inte inom branschen där det upplevs som normalt. Kroppens utseende och hur andra ser på informanternas kroppar påverkar även atleterna både positivt eller negativt beroende på vilken uppmärksamhet som ges. Kroppens ideal och utveckling har även en stor roll i varför informanterna upplever dopingbruk som så självklart och normaliserat. Atleterna kan inte nå toppen inom fitnessbranschen utan att använda sig av dopingpreparat som i sin tur rättfärdigar användningen.

Denna uppsats har endast fokuserat på manliga atletes upplevelser. För att utveckla forskningen på uppsatsens ämne finns det därför anledning till att undersöka hur kvinnliga atleter upplever dopingbruket inom fitnessbranschen eftersom studien endast har fokuserat på män. Det skulle även vara intressant att undersöka hur atleter som har använt dopingpreparat upplever dopingbruk. Samtidigt vore det givande att studera vilka likheter och skillnader det finns mellan de dopade atleternas erfarenheter och erfarenheterna hos atleterna som intervjuats för denna uppsats.

7. Referenser

Akers, Ronald L, "*Social learning and Social structure: A general theory of crime and deviance*", New Brunswick, New Jersey, 2009

Andreasson, Jesper, Johansson, Thomas, "*Fitness Doping, Trajectories, Gender, Bodies and Health*", Springer International Publishing, 2020

Baier, Matthias, Svensson, Måns, "*Om normer*", Liber AB, 2009

Bryman, Alan, "*Samhällsvetenskapliga metoder*", upplaga 3, Liber AB Stockholm, 2016

Chriss, James J, "*Social control: An introduction*", Cambridge Polity Press, 2013

Cohen, Albert K, "*Delinquent Boys*", Free Press, 1955

Denscombe, Martyn, "*Forskningshandboken: För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*", 3 upplagan, Studentlitteratur Lund AB, 2016

Denscombe, Martyn, "*Forskningshandboken: För småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*", 4 upplagan, Studentlitteratur Lund AB, 2017

Gubrium, Jaber F. Holstein, James A, "*The New Language of Qualitative Method*", Oxford University Press, 1997

Hertting, Krister, Öhman, Johan. *Doping och kosttillskott : en kartläggning av tillgänglighet, användande och attityder bland gymnasieelever och gymbesökare i Norrbotten år 2011*
Luleå : Institutionen för konst, kommunikation och lärande, Luleå tekniska universitet, 2012

Hoff, David. *Varför idrottare dopar sig: "En intervjustudie om vad som underbygger dopingbruk hos svenska idrottare"*, Lunds universitet, 2018

Howson, Alexandra, *"Kroppen i samhället"*, Daidalos AB, Göteborg, 2015

Kvale, Steinar, Brinkman, Svend *"Den kvalitativa forskningsintervjun"*, 3 upplagan, Studentlitteratur AB Lund, 2015

Leifman, Håkan, *"Missbruk av anabola androgena steroider"*, 1177 vårdguiden, 2016,
<https://www.1177.se/sjukdomar--besvar/psykiska-sjukdomar-och-besvar/beroende-och-missbruk/misbruk-av-anabola-androgena-steroider/>

Newburn, Tim, *"Criminology"*, Routledge, 2013

Patton, Michael Quinn, *Qualitative Evaluation and Research Methods*, Newbury Park, CA: Sage, 1990

Qvarfordt, Anna, Ahmadi, Nader, Bäckström, Åsa, Hoff, David, *"Limitations and duties: elite athletes' perceptions of compliance with anti-doping rules"*, Routledge, Sport in Society, 2019

Riksidrottsförbundet, 2019a, <https://www.rf.se/Arbetsrum/SvenskAntidoping/utbildningfakta/Statistik/>

Riksidrottsförbundet, 2019b, <https://www.rf.se/globalassets/riksidrottsforbundet-svensk-antidoping/utbildning--fakta/191204--antidopingstatistik-hemsida-1.pdf>

Svenska Bodybuilding och Fitnessförbundet. *"Antidoping"*. <https://ifbbsweden.se/antidoping.html>
(Hämtad 13-02-20)

Sykes, Gresham M, Matza, David, *"Techniques of neutralization: A Theory of Delinquency"*, American Sociological Review. 22(6):664-670; American Sociological Society, 1957

Trost, Jan, *"kvalitativa intervjuer"*, Studentlitteratur Lund AB, 2005

8. Bilagor

8.1 Dopinglagen

Lag (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel: 1 § Denna lag gäller

1. syntetiska anabola steroider,
2. testosteron och dess derivat,
3. tillväxthormon, och
4. kemiska substanser som ökar produktion eller frigörelse av testosteron och dess derivat eller av tillväxthormon.

Lag (2011:112).

2 § Medel som anges i 1 § får inte annat än för medicinskt eller vetenskapligt ändamål

1. införas till landet,
2. överlåtas,
3. framställas,
4. förvärvas i överlåtelsesyfte,
5. bjudas ut till försäljning,
6. innehas, eller 7. brukas.

Lag (1999:44). (Sveriges Riksdag)

8.2 Intervjuguiden

Berätta lite om dig själv

- Hur ofta tränar du?
- Vilken roll spelar träningen för dig?
- Varför valde du att börja tävla inom fitness?

Definitioner

Hur definierar du doping?

Vad är det första du tänker på när jag säger ”doping”?

Vad associerar du doping med?

Kön

Är brukande av doping en manlig företeelse, en kvinnlig eller både och?

-Varför?

Hur ser du på en man respektive en kvinna som dopar sig?

Tycker du det är mer okej om en man dopar sig jämfört med en kvinna?

-Varför/varför inte?

Omgivningen

Kan omgivningens inställning påverka valet att dopa sig som du har hört eller vet om?

-Varför/varför inte?

Hur kan omgivningen motverka valet av att dopa sig som du har hört eller vet om?

Är doping något man ska skämmas över?

-Varför/varför inte?

Branschen

Hur mycket doping tror du förekommer inom branschen?

Finns det något som ökar sannolikheten att en atlet börjar dopa sig som du vet om eller hört om?

Tycker du det är en svaghet eller en styrka att dopa sig?

-Varför?

Hur ställer du dig till atleter som dopar sig inom fitness?

Hur ställer du dig till coacher som har atleter som dopar sig där coachen vet om det?

Om doping hade varit lagligt, hade du sett annorlunda på atleter som dopar sig då eller likadant som du gör nu?

-Varför/varför inte?

Normer

Hur diskuterar man doping i branschen?

Kan doping få några sociala konsekvenser som du har hört om eller sett?

-Varför/varför inte?

Tycker du att det finns en viss typ av atleter som dopar sig eller det kan vara vilken atlet som helst?

-Varför tycker du som du gör?

Tycker du det är oärligt att dopa sig eller det är upp till var och en?

-Varför tycker du som du gör?

Om du visste om någon som dopa sig inom branschen, hade du anmält honom eller henne?

-Varför/varför inte?

Straff

Straffet för doping är fängelse i upp till två år samt avstängning under en viss tid, är straffet för lågt, lagom eller högt?

-Varför tycker du som du gör?

Om det är för lågt eller högt, vad är ett lagom straff isåfall?

-Varför tycker du som du gör?

Personliga erfarenheter

Har du någonsin kommit i kontakt med doping både direkt eller indirekt? Om så är fallet berätta om situationen/situationerna?

Har du någonsin lockats av doping?

-Varför/varför inte?

Varför doping?

Finns det några fördelar eller nackdelar med att dopa sig?

-Varför/varför inte?

Kan doping påskynda processen till att nå målformen eller det är hårt arbete som avgör?

-Varför/varför inte?

Kan doping avgöra en tävling till det negativa eller det positiva?

-Varför/varför inte?

Kroppen som verktyg

Hur ser du på fenomenet kroppsideal?

Vad är ditt kroppsideal?

Hur vill du nå ditt kroppsideal?

Kan du tänka dig att ta hjälp av doping för att nå ditt mål snabbare eller du kan aldrig tänka dig att göra det?

-Varför/varför inte?

Påverkas du av vad andra i branschen tycker om din form? Varför/varför inte?

-Om ja, hur hanterar du det?

Identifierar du dig genom din kropp?

-Om ja, hur?

Finns det något samband mellan brukande av doping och kroppsideal?

-Om ja, hur?

Avslutande frågor

Har du något mer att tillägga innan vi avslutar intervjun?

8.3 Informationsbrev

Jag är en student på kandidatprogrammet i kriminologi på Lunds universitet som ska påbörja min sista termin på sociologiska institutionen och därav skriva mitt examensarbete. Arbetet kommer att handla om synen på doping inom fitnsbranschen från unga manliga atletes perspektiv. Jag vill med detta brev fråga om du vill medverka i min studie och därmed ställa upp på en intervju. Ditt medverkande hade uppskattats och verkligen hjälpt mig att kunna skriva min uppsats och undersöka ämnet.

Intervjun kommer att ta cirka 45 minuter och den kommer även att spelas in med enbart ljud för att jag ska kunna använda den som analysmaterial i min uppsats. Om du vill medverka men inte vill att din intervju spelas in går även det bra. Då för jag anteckningar istället för att spela in din intervju. När intervjun är genomförd kommer jag att skriva ut vårt samtal och efter det är gjort kommer ljudinspelningen att raderas. Ljudinspelningen kommer även bara vara tillgänglig för mig innan den raderas. Alltså kommer ingen annan att kunna få tag på din inspelade intervju förutom jag innan den sedan raderas. Intervjun kommer att vara strukturerad kring vissa frågor och om du inte vill svara på en eller flera frågor är detta helt okej.

Deltagandet är såklart helt frivilligt och du har rätt att avbryta din medverkan när som helst och du behöver inte ha någon förklaring till ditt beslut. Vill du avbryta din medverkan tar du kontakt med mig via mejl eller telefon. Din intervju kommer att avidentifieras och kommer inte kunna spåras tillbaka till dig. Du är alltså helt anonym i din medverkan. Till exempel kommer ditt namn att ersättas med ett fiktivt namn och alla markörer som kan spåras tillbaka till dig kommer antingen att raderas eller att ersättas av något fiktivt. Din intervju kommer tillsammans med andra ligga till grund för min kandidatuppsats som kommer att publiceras vid den sociologiska institutionen på Lunds universitet.

Jag kommer att kontakta dig för bestämmelse av intervjutillfälle under vecka 8

Med vänliga hälsningar,
Josefine Ryberg
Lunds universitet

Kontaktuppgifter Josefine Ryberg

Telefon: 076-xxx xx xx

Mail: jo6160ry-s@student.lu.se

Kontaktuppgifter handledare Agneta Mallén:

Telefon: +46 46 222 88 32

Mail: agneta.mallen@soc.lu.se

8.4 Samtyckesbrev

LUNDS UNIVERSITET
Samhällsvetenskapliga fakulteten

Samtycke till att delta i studien

Jag har fått muntlig och skriftlig information om studien och har haft möjlighet att ställa frågor. Jag får även behålla den skriftliga informationen.

Jag samtycker till att delta i studien ”Unga manliga atleters syn på doping inom fitnessbranschen”.

Jag samtycker till att bli intervjuad

Jag samtycker till att mina uppgifter behandlas på det viset som beskrivs i informationsbrevet.

Plats och datum

Underskrift

.....

Underskrift och namnförtydligande från den som mottagit samtycket

